
О. ТОМКІНА

провідний науковий співробітник

Національної академії правових наук України,

кандидат юридичних наук

УДК 342.5

Принцип добросовісності державної влади: постановка проблеми

Стаття присвячена розгляду основних проблем, що пов'язані з проявами недобросовісності в діяльності державної влади України. Аналізується моральний аспект проблеми корупції та інших службових зловживань. Указується, що їх вчинення свідчить про недостатній рівень добросовісності осіб, які уповноважені на виконання функцій держави. Наголошується на потребах посилення моральних вимог до цих осіб та невідкладного впровадження у процеси політико-правової організації та здійснення державної влади в Україні правових механізмів надійного забезпечення добросовісності як морального принципу всіх державних інституцій, що потребує закріплення насамперед на конституційному рівні.

Ключові слова: корупція, посадові зловживання, політика, державна влада, моральні якості, справедливість, добросовісність, принцип.

Проведення будь-якого наукового дослідження передбачає на початковому його етапі з'ясування низки ключових питань, наукове осмислення яких визначатиме хід подальшої дослідницької роботи в обраному напрямі, наразі – теоретико-правовому дослідженні принципу добросовісності державної влади України. Серед таких питань є визначення кола проблем, на розв'язання яких спрямоване наукове дослідження, що і є метою цієї статті.

На розвиток правових, політичних, економічних, соціальних, культурних, інформаційних та інших процесів, які відбуваються в Україні на шляху її інтеграції та становлення як демократичної, соціальної, правової держави, дестабілізуючий вплив справляють численні негативні прояви у діяльності представників державної влади сучасної України та їх політичних опонентів.

Насамперед ідеться про **корупцію**. Вона має глибокі історичні корені

і створювала проблеми для суспільств із давніх-давен. Поширена в усіх державах світу, корупція в Україні проникла абсолютно в усі сфери суспільного життя, спричинивши у більшості з них серйозні проблеми чи навіть критичні стани. Вона має особливі прояви і форми, які виявляються у специфіці створення різноманітних корупційних взаємозв'язків. Найпоширенішими формами корупції в Україні виступають працевлаштування родичів та близьких на державні посади не за професійними здібностями та моральними якостями, а за родинними зв'язками, а також подальша впливова підтримка цих осіб у кар'єрному зростанні (так звані непотизм та кадровий протекціонізм). «Сімейний» підхід давно вже став ознакою української політики, адже українські можновладці продовжують забезпечувати свій фінансовий спокій, отримуючи родинне представництво у владі [1]. Використання родинних зв'язків у політиці та на державній службі значно спрощує таким особам механізми корупційної взаємодії між ними та веде до неабиякого процвітання певних олігархічних бізнес-кланів. Усе це вкотре переконує українське суспільство в деморалізації державної влади, посилює тотальну зневіру в неї.

Майже щорічним підтвердженням існування корупції в органах державної влади України виступають масштабні соціологічні опитування вітчизняної та зарубіжної суспільної думки. Результати цих оцінок останніми роками засвідчують високий індекс корупції поряд із аналогічними показниками її поширеності у недержавній сфері та зумовлюють стабільно низьку репутацію нашої держави

за рівнем її корумпованості. Згідно з оприлюдненими результатами Індексу сприйняття корупції 2013 р., ситуація в Україні залишається невтішною: в оціночному році наша держава посіла 144-те місце зі 176 країн, охоплених дослідженням, набравши 26 балів зі 100 можливих. Міжнародна організація Transparency International зазначає, якщо країна набрала менше 30 балів, такий результат вважається «ганьбою для нації».

Нині проблема корупції набула широкого суспільного значення. Вона повсюдно обговорюється в сучасному українському суспільстві. Громадська думка щодо корупції неодноразово вивчалася тими чи іншими соціологічними дослідженнями. Їх результати засвідчують наразі доволі скептичні настрої наших громадян щодо найближчої перспективи її подолання в Україні. Українці визнають повсюдне поширення корупційних відносин у вітчизняному державному секторі, наразі його політичному сегменті, управлінському апараті, судовій системі, правоохоронних, митних, податкових органах, відносять корупцію до однієї з трьох найважливіших сучасних проблем в Україні. Разом із цим **у національній суспільній свідомості тривалий час зберігається стійке уявлення про корупцію як норму сьогодення, легкий спосіб вирішення життєвих питань.** Зокрема, це підтверджувалося висновками Українського центру економічних і політичних досліджень імені Олександра Разумкова щодо стану політичної корупції в Україні. В аналітичній доповіді цього Центру «Політична корупція в Україні: суб'єкти, прояви, проблеми протидії» від 27 листопада

2009 р. зазначалося, що політична корупція – нелегітимне використання учасниками політичного процесу та носіями публічної влади їх можливостей і повноважень з метою отримання особистих чи групових вигод (ренти) – сприймається українським суспільством як даність. Воно виявляє переважно «мовчазне обурення» проявами політичної і бюрократичної корупції і не виступає активним суб'єктом протидії їй. Тож частина громадян України сприйняли корупційні «правила гри» і діють згідно з ними [2].

Наведений стан суспільного сприйняття корупції в Україні іноді характеризується як «девальвація моральних цінностей» [3, с. 202]. І це, напевно, не без того, що, як зазначається у матеріалах Національного інституту стратегічних досліджень, «у суспільній свідомості населення за останні 30 років відбувся перехід від позитивного уявлення про існування “моральної більшості” до негативного уявлення про існування “аморальної більшості”» [4]. Адже, як засвідчує саме життя, «раз у раз життєві перемоги святкує саме той, хто здатний переступити через моральні вимоги» [5, с. 4]. Разом із тим бурхливі події в Україні осені 2013 – зими 2014 р. засвідчили зміни в суспільних настроях українців щодо корупційних діянь державної влади. «Мовчазне обурення» корупційними проявами у політиці та на державній службі змінилося активним громадянським протистоянням розгульним зловживанням найвищих посадових осіб України. Мабуть, «значний ресурс моральної міцності сучасної української нації» [4] ще не вичерпаний.

Попри «зростання» ролі доброчесності державної влади передусім на ґрунті її корупційних проявів проблема аморальності влади поглинає також й інші її зловживання. Ідеться про винесення завідомо неправосудних вироків, рішень, ухвал, постанов, надання явно злочинних наказів, вчинення завідомо незаконних затримань, приводів, арештів, примушування давати показання тощо. Особливо гострого значення ці зловживання набули на тлі сучасної суспільно-політичної ситуації у країні, високого ступеня суспільних невдоволень державною політикою, нестабільного морально-психологічного клімату в нашій державі, трагічних подій на «Євромайдані».

Надзвичайне громадське занепокоєння та осуд постійно отримують непоодинокі випадки **жорстокого поводження працівників органів міліції із затриманими та ув'язненими**. Характеризуючи такі випадки, делегація Європейського комітету з питань запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню у своїх висновках зазначила таке: «У ході візиту делегація отримала численні скарги щодо фізичного жорстокого поводження від осіб, що перебували в установах МВС. Зазначені скарги були отримані не тільки від дорослих чоловіків, а й жінок та підлітків чоловічої та жіночої статі. У деяких випадках приклади жорстокого поводження бувають такої тяжкості, що можуть бути оцінені як катування (підвішування за допомогою наручників та нанесення повторних тяжких ударів за допомогою палиці особі в підвішеному стані; заподіяння електрич-

них шоків за допомогою електрошокера та військового польового телефона; удушення за допомогою протигазу та пластикового пакета)» [6].

Подібні випадки засвідчені і під час громадських акцій протесту, що мали місце в Україні останнім часом. Явні факти службових зловживань вищого керівництва нашої держави, вчинені протягом цих акцій, наразі виголошені в оприлюдненій на офіційному парламентському сайті Заяві Верховної Ради України до Міжнародного кримінального суду від 25 лютого 2014 р. У цій Заяві констатується неправомірне застосування заходів фізичного впливу, спеціальних засобів та зброї до учасників мирних акцій, безпрецедентне використання владою організованих злочинних угруповань з метою залякування та викрадення людей, знищення їх майна, переслідування, що призвело до вбивств, поранень, каліцтв людей, спричинення їм сильних страждань, серйозної шкоди психічному та фізичному здоров'ю.

У наведеній поведінці посадових осіб проявляються агресивність, зухвалість, цинізм та інші подібні низькі моральні якості осіб, які її вчинили чи дозволили (наказали) це зробити. Проте, не вдаючись до аналізу конкретних причин такої поведінки, вона не може мати жодних виправдань. Підтвердженням цього є абсолютний характер прав людини на повагу до її гідності та на фізичну недоторканність, що охороняються Конвенцією про захист прав людини та основоположних свобод 1950 р. Стаття 3 цієї Конвенції «Заборона катування» передбачає, що нікого не може бути піддано катуванню або нелюдсько-

му чи такому, що принижує гідність, поводженню або покаранню. Ця правова норма застосовується незалежно від того, якою є поведінка потерпілої особи, і означає, що стосовно охоронюваних нею прав людини не може бути жодних застережень і не може існувати ніяких підстав для відступу держави від зобов'язань за цією статтею [7, с. 50–51]. При цьому доводиться констатувати, що наведені дії разом із порушеннями статей 5, 6, 13 цієї Конвенції, а також статей 1 і 3 Протоколу 1 до неї потрапили останнім часом до найбільшої кількості порушень, що їх допускає Україна як зобов'язана сторона за наведеною Конвенцією, встановлених Європейським судом з прав людини [8]. Не дивно, що сьогодні Україна опинилася серед п'ятірки держав, звідки надходить найбільше скарг громадян до Європейського суду. Поза всяким сумнівом, це свідчить про наявність у нас серйозної проблеми з доброчесністю державної влади.

Недоброчесною є й така поведінка державно-владних осіб, за якою вони демонструють суспільству нестриманість у словах та діях; невічливість; конфліктність; неповажливе ставлення до пересічних громадян; видимість роботи; низький рівень загальної, політичної, управлінської, правової культури; нескромність у доходах і витратах, нерідко – нечувану розкіш маєтків, автомобілів, інших речей та нерухомості тощо. Тільки яку хвилю суспільного невдоволення викликали шикарні забудови та землеволодіння резиденції «Межигір'я» та інших маєтків високопосадовців України. Очевидно, усе це небезпідставно переконує людей в не-

доброчесній діяльності представників державної влади, стрімко вкорінює негативні стереотипи щодо неї, загалом несприятливо впливає на формування її позитивного іміджу в Україні та за її межами.

Прояви корупції та інших службових зловживань є **аморальними** за своєю суттю, адже суперечать нормам суспільної моралі, загальноприйнятим уявленням людей про добро, честь, гідність, рівність прав і свобод, справедливість та інші вселюдські моральні цінності. Такі прояви «порушують природні закони суспільного життя» [9, с. 41]. Зокрема, корупція – норми соціальної справедливості. Попри різні її тлумачення в ті чи інші історичні періоди справедливість завжди передбачає чесний розподіл певних соціальних благ між людьми. У своїй праці «Теорія справедливості» професор філософії Гарвардського університету Джон Ролз зазначає таке: «Ті, хто тримається різних концепцій справедливості, можуть усе ж погодитися, що інституції тоді справедливі, коли не робиться доцільних розрізень між особами у визначенні основних прав та обов'язків і коли правилами встановлено належну рівновагу між конкуруючими претензіями на користь переваг соціального життя». Певно, має рацію професор, стверджуючи, що «нерівності багатства й авторитету є справедливими тільки тоді, коли наслідком їх виступають компенсуючі пільги для кожного й зокрема для найменш привілейованих членів суспільства». Натомість несправедливість завжди породжує «...недовіру, обурення», які «роз'їдають зв'язки чемності, а підозра й ворожість підбивають людей

діяти в такі способи, яких вони б уникли за інших обставин» [10, с. 29, 30, 41]. Це наразі притаманне сучасному українському суспільству. Адже на тлі масштабного зубожіння населення нашої держави різноманітні корупційні та інші недоброчесні прояви державної влади лише поглиблюють моральний нігілізм, байдужість, ворожість, напруженість, конфліктність, почуття безкарності та інші негативні наслідки, підживляють загалом не лише правові, а й моральні основи життя.

Корупція та інші службові зловживання в органах державної влади України вказують на **недостатній рівень доброчесності**, а нерідко **недоброчесність** осіб, уповноважених на виконання функцій держави, адже в такій поведінці проявляються негативні моральні та морально-психологічні якості цих осіб. Зокрема, це їх корислива чи інша особиста зацікавленість у виконанні державних функцій; «готовність до корупційних зловживань»; «поблажливе ставлення до фактів корупції» [11], правовий нігілізм; безвідповідальне ставлення до реалізації своїх повноважень; небажання вдосконалювати власний моральний і професійний рівень; схильність до обману, лицемірства; нездатність самостійно приймати рішення; нездатність протистояти впливу, тиску, спокусі тощо. Очевидно, такі характеристики державних осіб є несумісними із зайняттям будь-яких посад у політиці та на державній службі. З огляду на це перелік таких характеристик має бути закріплений на нормативно-правовому рівні щодо кожної політичної чи іншої державної посади і доповнювати перелік професійно важливих здібностей

і моральних якостей осіб, які прагнуть займатися державною діяльністю. Це сприятиме більш справедливій процедурі обрання чи призначення таких осіб на посади. Бо якими є представники державної влади – такими будуть і законотворчість, виконання законів, відправлення правосуддя та реалізація інших державних функцій.

Гостро засуджуючи корупцію та інші негативні прояви державної влади, суспільство в усі часи, а в новітні – можливо як ніколи, потребує відповідальної, справедливої, гуманної, небайдужої до людей, здатної і готової чесно, гідно, сумлінно, законно виконувати свої завдання і функції, тобто **доброчесної державної влади**. Що це означає? Виходячи з того, що категорія «доброчесність» належить до фундаментальних категорій науки етики, відображає суб'єктивну форму моралі та означає результат виявлення у поведінці особистості певних стійких позитивних моральних якостей¹, доброчесність державної влади може у найзагальнішому вигляді означати високоморальну характеристику її представників, діяльність яких спрямована на досягнення добра (блага) як для кожної окремої людини, так і суспільства в цілому.

Нині в суспільній свідомості формуються сучасні вимоги до майбутніх політиків і чиновників державного апарату. Звідусіль лунають заклики до їх патріотизму, відповідальності, громадянської мужності. Сьогодні україн-

ському суспільству потрібні люди, які здатні жертвувати власними інтересами заради національних, виконувати важливі державні функції у стресових ситуаціях. Зокрема, вимогами «Євромайдану» до кандидатів на політичні урядові посади стали незаплямована репутація таких осіб, їх непричетність до порушень прав людини та корупційної діяльності.

Високі моральні вимоги до представників державної влади закладені і в низці міжнародно-правових актів, зокрема Монреальській універсальній декларації про незалежність правосуддя 1983 р., Основних принципах незалежності судових органів 1985 р., Міжнародному кодексі поведінки державних посадових осіб 1996 р., Загальній (Універсальній) хартії судді 1999 р., Модельному кодексі поведінки державних службовців країн Ради Європи 2000 р., Конвенції ООН проти корупції 2003 р., Бангалорських принципах поведінки суддів 2006 р. та ін. Відповідати таким вимогам прагне і наша держава, причому від часу здобуття її незалежності. Ще у 1993 р. була прийнята постанова Кабінету Міністрів України № 148, яка містила вказівку підготувати законодавче визначення поняття «чесна праця». А в 1998 р. Концепція адміністративної реформи в Україні вже передбачала запровадження у функціонуванні виконавчої влади принципу доброчесності. Тепер він закріплений у новому Законі України «Про державну службу» від 17 листопада 2011 р., набрання чинності якого передбачено з 1 січня 2015 р. Крім того, Стратегія державної кадрової політики на 2012–2020 рр., схвалена Указом Президента України від 1 люто-

¹ Докладніше про категорію «доброчесність» доповідалося авторкою статті на міжнародній науково-практичній конференції «Правова доктрина – основа формування правової системи держави», яка відбулася у м. Харкові 20–21 листопада 2013 р.

го 2012 р., серед основних її цілей визначила посилення вимог до моральних якостей осіб, які залучаються до управлінської діяльності. А в Стратегії державної політики сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні, затвердженій Указом Президента України від 24 березня 2012 р., закріплено, що розбудова громадянського суспільства має орієнтуватися на європейські засади забезпечення та захисту прав і свобод людини, зокрема на доброчесність інститутів влади.

Таким чином, сьогодні доброчесність державної влади виступає найважливішою суспільною моральною вимогою і потребою, а тому відіграє велике соціальне значення. Сьогодні в Україні вона виступає однією з найактуальніших тем, яка хвилює наше суспільство, обговорюється європейською та міжнародною спільнотою. Ця тема не залишилася і поза увагою вітчизняних учених. Вона привернула до себе увагу науковців різних галузей науки, насамперед філософії, соціології, політології, державного управління, правознавства. Важливе наукове підґрунтя для подальшого дослідження цієї теми становлять наукові напрацювання у сфері соціальної філософії та етики. Вони, зокрема, представлені в роботах Т. Аболіної, З. Атаманюк, К. Баранцева, Н. Діденко, О. Заздравної, І. Сидоренко, О. Титаренко, А. Фінька, А. Чумак, О. Шевченко та інших учених-філософів.

Значний внесок у вивчення вказаної теми зроблений у дисертаційних дослідженнях О. Дацаківської, С. Денисюк, В. Добіжи, Н. Дубовик, І. Кучеренко, Є. Невмержицького, Б. Новожилова,

О. Порфімович, В. Рихліка, Л. Титаренко, Л. Ходаківської, С. Чемякової, І. Чемериса та інших учених-політологів.

Найбільш плідно ця тема опрацьована в науці державного управління, про що свідчать дисертації Т. Василевської, Т. Витко, Б. Візірова, Н. Грінівецької, О. Губи, В. Єганова, В. Козакова, О. Козівської, В. Козловського, І. Колосовської, В. Колтун, Ю. Конотопцевої, М. Кравченко, О. Крюкова, Е. Молдован, Ю. Молчанової, Л. Нестеренко, І. Нинюк, М. Нинюк, О. Окіса, Ю. Падафет, О. Пархоменко-Кучевіл, Т. Пахомової, Л. Пашко, О. Поляк, А. Рачинського, М. Рудакевич, І. Савченка, Н. Селютіної, С. Серьогіна, Н. Сидоренко, В. Соловійова, О. Слюсаренко, А. Тінькова, О. Штиррова, В. Яцуби та ін.

Правові аспекти проблеми моральності державної влади досліджені вченими різних наукових спеціальностей юридичної науки. Важливу теоретико-правову основу дослідження цієї проблеми закладено в наукових працях С. Агафонова, Ю. Битяка, Л. Біли-Тіунової, Л. Виноградової, Р. Гринюка, Н. Грушанської, І. Данильєвої, А. Закалюка, Т. Кагановської, Н. Квасневської, О. Костенка, В. Кривенка, Ю. Кравченка, Р. Куйбіди, О. Кучинської, В. Ладиченка, І. Луцького, М. Мельника, Р. Мінченко, Л. Москвич, В. Мухіна, О. Намясенко, С. Нечипорук, І. Осики, О. Петришина, С. Погребняка, С. Подкопаса, С. Прилуцького, О. Прокopenка, О. Продаєвича, А. Пухтецької, О. Радченка, Л. Романюк, В. Самохвалова, Л. Скоморохи, С. Сливки, О. Трояна, Ю. Фрицького, Т. Фулей, О. Чепель, В. Якубенка, Н. Янюк та інших учених-юристів.

Багатоаспектний аналіз питань доброчесності державної влади, проведений на міждисциплінарному просторі загальних та галузевих філософських, політичних, управлінських та юридичних дисциплін, свідчить про широкі можливості сучасної науки в її прагненні відповідати потребам практики, зокрема сприяти відновленню та підвищенню рівня довіри суспільства до влади та забезпеченню в процесі її реалізації дії високих моральних принципів. Разом із цим, незважаючи на вагомий науковий внесок у розробку морально-етичного аспекту здійснення державної влади, корупція та інші прояви недоброчесності її представників продовжують поширюватися в Україні, набуваючи ознак системності. Це зовсім не означає, що зусилля вчених на шляху вирішення цих проблем виявилися марними. Причина, певно, лежить у природі самої влади, яка ніколи, про що свідчить історичний досвід, не буде позбавлена подібних негативних проявів. Не менше значення відіграє і той факт, що чимало наукових розробок так і залишаються на папері. Відповідні наукові пропозиції не знаходять належної нормативно-правової реалізації, і нерідко – через небажання самої влади. Принагідно зауважимо, що у 2008–2009 рр. науковий колектив Київського регіонального центру Національної академії правових наук України неодноразово подавав законодавчі пропозиції щодо вдосконалення добору кандидатів на посаду судді, у тому числі за їх професійними здібностями та моральними якостями, проте ці пропозиції так і не були розглянуті.

Тож проблеми корупції та інших її недоброчесних проявів повинні надалі всебічно досліджуватися науковцями. Адже будь-які такі прояви несумісні з подальшим розвитком України як демократичної, соціальної, правової держави. Вони суперечать «засадам людиноцентристської ідеології і соціальної сутності сучасних процесів її демократичного транзиту – свободі, гуманності, справедливості – головним критеріям соціально-правових зв'язків у механізмі державної влади, яких має прагнути Україна» [12, с. 8, 20–24].

Засада доброчесності має бути практично впроваджена у процеси набуття та реалізації повноважень абсолютно всіх органів державної влади України та їх представників. Високий рівень доброчесності необхідно забезпечити в роботі апарату Президента України, власне його діяльності як глави держави, у функціонуванні парламенту, системі органів виконавчої влади, судах, прокуратурі, податкових та інших державних органах. На нашу думку, цього можна досягти шляхом піднесення вимоги доброчесності державної влади до рівня принципу її організації та здійснення. Цей принцип має бути закріплений у Конституції і законах України та реалізований у відповідних їм підзаконних нормативно-правових актах. Певно, що нормативно-правове регулювання зазначеного принципу передбачатиме посилення вимог до моральних та морально-психологічних якостей осіб, уповноважених на виконання функцій держави. У свою чергу, це потребуватиме ґрунтовного теоретичного та емпіричного дослідження переліків професійно важливих здібностей та мо-

ральних якостей осіб, які прагнуть займатися певним видом державної діяльності, а також вироблення сучасних правових механізмів застосування відповідних переліків при обранні чи призначенні таких осіб на посади. Вирі-

шення наведених та інших пов'язаних із ними питань щодо правового забезпечення доброчесності державної влади в Україні визначено як окреме наукове завдання здійснюваного нами дослідження.

Список використаної літератури

1. Парламентський непотизм. Родинні підряди штурмують владу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.pravda.com.ua/articles/2012/09/11/6972487/view_print/.
2. Політична корупція в Україні: суб'єкти, прояви, проблеми протидії. Аналітична доповідь (листопад 2009 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.razumkov.org.ua/files/news_project/PRZH_Corruption_2009.pdf.
3. Мельник М. І. Корупція – корозія влади (соціальна сутність, тенденції та наслідки, заходи протидії) : монографія / М. І. Мельник. – К. : Юрид. думка, 2004. – 400 с.
4. Моральний стан сучасного українського суспільства та його відображення в суспільній свідомості [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.moral.gov.ua/news/718>.
5. Малахов В. А. Етика : курс лекцій : навч. посіб. / В. А. Малахов. – 6-те вид. – К. : Либідь, 2006. – 384 с.
6. Попередні висновки щодо органів внутрішніх справ, представлені делегацією Європейського комітету з питань запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню, під час зустрічі в Міністерстві внутрішніх справ України, що відбулася в Києві 21 жовтня 2013 року [Електронний ресурс] : неофіц. пер. Відділу міжнар. співробітництва та протоколу М-ва юстиції України. – Режим доступу: <http://www.cpt.coe.int/documents/ukr/2013-34-inf-ukr.pdf>.
7. Європейська конвенція з прав людини: основні положення, практика застосування, український контекст / за ред. О. Л. Жуковської. – К. : ЗАТ «ВІПОЛ», 2004. – 960 с.
8. Україна виплатила майже 146 млн компенсацій за порушення прав людини [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.tyzhden.ua/News/77480>.
9. Костенко О. М. Морально-правова концепція протидії корупційній злочинності / О. М. Костенко // Моральні основи права : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (Івано-Франківськ, 16 груд. 2010 р.). – Надвірна : ЗАТ «Надвірнянська друкарня», 2010. – 700 с.
10. Ролз Дж. Теорія справедливості / Дж. Ролз ; пер. з англ. О. Мокровольський. – К. : Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2001. – 822 с.
11. Мельник М. І. Корупція – корозія влади (соціальна сутність, тенденції та наслідки, заходи протидії) : монографія / М. І. Мельник. – К. : Юрид. думка, 2004. – 400 с.
12. Мінченко Р. М. Еволюція державної влади в сучасній Україні (теоретико-правове дослідження) : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.01 / Мінченко Раїса Миколаївна ; Ін-т законодавства Верхов. Ради України. – К., 2009. – 38 с.

Стаття надійшла до редколегії 04.03.2014.

Томкина Е. Принцип нравственности государственной власти: постановка проблемы

Статья посвящена рассмотрению основных проблем, связанных с проявлениями безнравственности в деятельности государственной власти Украины. Анализируется моральный аспект проблемы коррупции и других служебных злоупотреблений. Указывается на то, что их совершение свидетельствует о недостаточном уровне нравственности лиц, уполномоченных на выполнение государственных функций. Акцентируется на необходи-

мости усиления моральных требований к этим лицам и безотлагательного внедрения в процессы политико-правовой организации и осуществления государственной власти в Украине юридических механизмов надежного обеспечения нравственности как морального принципа всех государственных институций, который необходимо закрепить на конституционном уровне.

Ключевые слова: коррупция, должностные злоупотребления, политика, государственная власть, моральные качества, справедливость, нравственность, принцип.

Tomkina O. Morality's principle of state authority: problem statement

The article deals with consideration of basic problems, connected with manifestations of immorality in state authority's activities of Ukraine. The moral aspect of corruption problems and other prevarications are analyzed. In particular, attention is paid to the analysis of the immoral nature of corruption, which is manifested in its violation of the natural laws of social life. First of all, it is the norms of social justice. Despite its various interpretations in different historical periods justice always implied fair distribution of social wealth among people. Otherwise great distrust, resentment, suspicion, hostility, and other negative phenomena arise in society. These things predispose people to act in a manner that would not be used under fair conditions of life. We have to admit that these phenomena are characteristic of modern Ukrainian society today. Separately, the author dwells on the issue of moral evaluation of public corruption. The data of the latest public opinion polls, are conducted by Ukrainian Centre for Economic and Political Researches. According to their results, political corruption is perceived Ukrainian society as a given. People mostly exhibit «silent resentment» about corrupt practices and are not active subjects of counteract to this phenomenon. Among other immoral abuse of the author also examines police officers abuse of detainees and prisoners in custody. The article gives examples of such treatment. Including relevant facts are mention established by the European institutions. On such occasions during the mass protests in Ukraine in autumn and winter of this year are dealt with separately. It is pointed out that the commission of immoral politicians and officials indicating a lack of standard of morality of the persons authorized to perform state functions. Indicated that their commissions indicate about insufficient level of morality these officials authorized to state duty's execution. Focuses on necessity of strengthening the moral requirements to these officials' and immediate implementations in the political and legal processes of the organization and state power's implementations in Ukraine legal mechanisms to reliable ensuring of morality as a constitutional moral principle of all state institutions.

Keywords: corruption, prevarications, politics, state authority, moral qualities, justice, morality, principle.